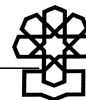

مشارکت در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری و بایسته‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۳.....	مقدمه
۴.....	گفتار اول - فرصت‌های امنیتی - سیاسی مشارکت حداکثری در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ...
۷.....	گفتار دوم - سازوکارهای تقویت مشارکت مردمی در فرایند انتخابات.....
۱۶.....	نتیجه‌گیری
۱۸.....	منابع و مآخذ

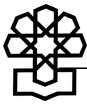
مشارکت در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری و بایسته‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

چکیده

مشارکت‌افزایی در انتخابات یکی از نمادهای نظام مردم‌سالاری دینی، تحقق جامعه مدنی، توسعه سیاسی، مقبولیت‌سنجی تصمیم‌های استراتژیک نظام و از شاخص‌های مشروعیت‌سنجی ساختارهای حکومتی است که در اسناد بالادستی نیز عملگرایی و بسترسازی برای تحقق آن مورد تأکید قرار گرفته، به‌ویژه اینکه در انتخابات ریاست جمهوری سطوح مختلف جامعه به یک نفر رأی می‌دهند و رئیس‌جمهور در حقیقت تبلور قدرت مردمی و مدافع منافع ملی و مصالح عالی‌ه نظام است. مشارکت سیاسی روندی دوسویه است؛ زیرا از یک طرف دولتمردان از فرصت‌های بالقوه حمایت‌های مردمی برای پیشبرد تصمیم‌های استراتژیک نظام بهره می‌برند و از سوی دیگر جامعه نیز به‌صورت غیرمستقیم در فرایند قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری مشارکت می‌کند.

براساس «مکتب سیاسی رفتارگرایی»^۱ میزان و نوع مشارکت مردم در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری می‌تواند بر نوع، شدت و جهت‌گیری سیاست خارجی کشورهای همسایه و یا قدرت‌های فرامنطقه‌ای در قبال جمهوری اسلامی ایران تأثیر گذارد. از طرفی مشارکت‌افزایی می‌تواند به قوام‌بخشی سیاست‌های اصولی نظام در برنامه پنجم توسعه منجر شود.

اجتناب از نگاه مقطعی و ابزاری به مقوله مشارکت‌افزایی در انتخابات، بهره‌گیری مناسب از ظرفیت‌های تبلیغاتی دیپلماسی عمومی (صدا و سیما، مطبوعات، خبرگزاری‌ها و ...)، رعایت الگوی مصرف در تبلیغات انتخاباتی، کاربست تمهیدات لازم برای بحران‌زدایی امنیتی - سیاسی در برنامه پنجم توسعه، رعایت اصول اخلاقی، قانون‌مداری، اجتناب از حرمت‌شکنی و پرهیز از ملتهب کردن فضای سیاسی جامعه با نزدیک شدن به زمان انتخابات، آگاه‌سازی جامعه نسبت به فرصت‌های مشارکت حداکثری یا آسیب‌های حضور حداقلی برای امنیت ملی و توسعه پایدار، هوشیارسازی جامعه با شیوه‌ها، ابزار و اهداف عملیات روانی مخالفان نظام، انعکاس مناسب رهنمودهای رهبر فرزانه انقلاب و یا دیدگاه مراجع عظام پیرامون تکلیف‌محوری آحاد ملت برای حضور هدفمند و گسترده در انتخابات، بهره‌گیری مناسب از ظرفیت اقناع‌سازی روحانیون مساجد به‌ویژه در روستاها و شهرهای کوچک، فیلترینگ وبسایت‌هایی که فعالیت خود را به سمت کم‌رنگ کردن حضور حداکثری مردم متمرکز کرده‌اند، انعکاس مناسب دستاوردهای سی سال انقلاب اسلامی

(مانند دستاوردهای نهادهای دانش‌بنیان در حوزه فناوری‌های نوین، تحقیقات هوا - فضا، تولید سلول‌های بنیادین، خودکفایی صنایع نظامی حتی در شرایط تحریم و ...) با هدف تقویت روحیه خودباوری جامعه و در نهایت اجتناب از امنیتی شدن مطالبات اجتماعی، دانشجویی، فرهنگی و اقتصادی برخی تدابیر پیش‌دستانه‌ای هستند که می‌توانند بستر شکل‌گیری موج ملی برای حضور گسترده در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را فراهم کند.

از طرفی مشارکت‌افزایی، به‌عنوان روندی چندبعدی از مؤلفه‌های زیادی تأثیر پذیرفته و یا تأثیر می‌گذارد؛ به‌طوری که تحقق آن مستلزم کار گروهی، ثبات‌بخشی فکری - رویه‌ای کارگزاران نظام نسبت به روندهای مثبت تأثیرگذار و هم‌افزایی بهینه ظرفیت‌ها و زیرساخت‌های بالقوه و بالفعل است، به‌عنوان مثال هر چند کاندیداها و احزاب همسو برای پیروزی در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری با یکدیگر رقابت دارند ولی تحقق مشارکت حداکثری برای نظام یک هدف راهبردی است و بایسته است از هرگونه اقدام یا تصمیم انتخاباتی که سطوح یا میزان مشارکت را تحلیل می‌برد اجتناب شود زیرا می‌تواند در میان‌مدت با به چالش کشاندن مشروعیت تصمیم‌گیری‌های کلان و استراتژیک، ضریب آسیب‌پذیری امنیتی را افزایش دهد که با اصول عزت، حکمت و مصلحت نظام همخوانی ندارد.

مهم‌ترین فرصت‌های مشارکت حداکثری در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری عبارت‌اند از:

- تضعیف آفند تبلیغاتی ایران‌هراسی در منطقه،

- اقتدارافزایی و تقویت قدرت نرم ایران در ساختار امنیتی - سیاسی خاورمیانه،

- ظرفیت‌سازی امنیتی و ایجاد بازدارندگی استراتژیک نرم‌افزاری در برابر آینده‌های تهاجم نرم،

- کاهش تعارضات خشونت‌آمیز،

- کم‌رنگ کردن اثر تحریم‌ها و ایجاد دودستگی در میان حامیان دیپلماسی چماق و هویج،

- تقویت ضرایب امنیتی مانند وحدت و همبستگی ملی به‌ویژه در استان‌های مرزی،

- افزایش مقبولیت نظام سیاسی و بالتبع جلوگیری از وقوع بحران‌های مشروعیت، هویت و یکپارچگی.

توصیه می‌شود متولیان امر به‌منظور خنثی‌سازی آینده‌های تحقق مشارکت حداکثری، اقدام‌ها و

تدابیر بازدارنده زیر را در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری مورد توجه قرار دهند:

- آسیب‌شناسی موزاییکی تنش‌های چندبعدی مخالفان نظام با هدف تضعیف مشارکت حداکثری،

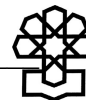
- بهره‌گیری از ظرفیت حوزه‌های علمی برای مشارکت‌افزایی در روند توسعه سیاسی،

- هم‌پوشانی شعارهای انتخاباتی با واقعیت‌های سیاسی و قوانین بالادستی،

- اجتناب کاندیداها و احزاب همسو برای هزینه انتخاباتی از جایگاه رهبری،

- اجتناب احزاب و کاندیداها برای بهره‌گیری ابزاری از موضوع‌های ملی و خطوط قرمز نظام

در رقابت‌های انتخاباتی،

- هوشیاری متولیان دیپلماسی عمومی برای خنثی‌سازی آینده‌های جنگ تبلیغاتی،
- تمرکز سفارتخانه‌ها و سرکنسولگری‌ها برای مشارکت‌افزایی ایرانیان خارج از کشور،
- رعایت الگوی مصرف در تبلیغات انتخاباتی،
- فقدان بهره‌گیری ابزاری از بسیج،
- بسترسازی برای مشارکت‌افزایی فعال انتخاباتی،
- سازمان‌دهی نقشه راه مناسب برای حداکثر بهره‌گیری از ظرفیت جمعیت خاموش.

مقدمه

یکی از شاخص‌های نظام مردم‌سالاری دینی در برنامه پنجم توسعه، بسترسازی برای مشارکت‌افزایی جامعه، نهادهای مردم نهاد (سمن) و احزاب در روند توسعه سیاسی است که یکی از نمادهای آن حضور حداکثری در انتخابات است.^۱

مشارکت سیاسی، فعالیت داوطلبانه اعضای جامعه در انتخابات و شرکت مستقیم یا غیرمستقیم در سیاست‌گذاری عمومی است.^۲

افزایش آینده‌های روانی - رسانه‌ای برای شکاف‌سازی میان جامعه و حاکمیت، ضرورت پیشگیری از وقوع بحران مشروعیت، نقش بالای مشارکت سیاسی در اقتدارافزایی و پشتوانه آن برای پیشبرد کم‌هزینه تصمیم‌های استراتژیک نظام در حوزه روابط خارجی و دیپلماسی هسته‌ای، تبدیل تکثر قومی - فرهنگی در مختصات جامعه‌شناختی ایران به یک فرصت امنیتی از طریق مشارکت‌افزایی آنان در فرایند توسعه سیاسی، لزوم تقویت کد راهبردی ایران در «ترتیبات امنیت منطقه‌ای»^۳ و تکلیف محوری متولیان امر در قبال رهنمودهای مقام معظم رهبری برای صیانت از حقوق ملت که در سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه نیز به آن اشاره شده از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی هستند که ضرورت تبیین راهبردی منسجم و عملیاتی برای شکل‌گیری «مشارکت فعال انتخاباتی»^۴ در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را دوچندان می‌کند.

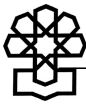
مشارکت فعال انتخاباتی روندی است که بستر حضور فراگیر، داوطلبانه و هدفمند رأی‌دهندگان فراهم باشد که در صورت تحقق حداکثری می‌تواند به ارتقای بازدارندگی راهبردی نظام در برنامه پنجم توسعه منجر شود.

۱. مهم‌ترین نظریه‌پرداز مشارکت سیاسی «لوسین پای» است که در اثر معروف خود با عنوان «ارتباطات و توسعه سیاسی» به آن اشاره کرده است.

2. R. Maclosky "Political Participation" International Encyclopedia of Social Science, vol 11" (Newyork Mac Millan) 1998, p243

3. Regional Security Arrangement

4. Active Electoral Participation

گفتار اول - فرصت‌های امنیتی - سیاسی مشارکت حداکثری در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری

حضور حداکثری مردم در انتخابات ریاست جمهوری ۲۲ خرداد ۱۳۸۸، می‌تواند فرصت‌های امنیتی - سیاسی زیر را برای نظام و فعالیت دولت دهم به همراه داشته باشد.

۱. کم‌رنگ نشان دادن آثار تحریم‌ها و مختل‌سازی ثبات فکری - رویه‌ای حامیان

دیپلماسی تحریم

یکی از مهم‌ترین دلایل آمریکا برای گسترش عمق و سطح تحریم‌ها، مشروعیت‌زدایی از ساختارهای حاکمیتی جمهوری اسلامی ایران است. به‌طوری‌که با انعکاس تصاویر مجازی از آسیب‌های اقتصادی و اجتماعی تحریم‌ها و ایجاد سرخوردگی در میان آحاد جامعه در جهت مأیوس نمودن مردم و تضعیف مشارکت حداکثری حرکت می‌کند، در حالی‌که تحقق حضور فعال و هوشمندانه در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری علاوه بر توسعه ظرفیت امنیت استراتژیک نرم‌افزاری ایران، این پیام سیاسی را به حامیان دیپلماسی چماق و هویج می‌دهد که هیچ‌گاه ابزار تهدید نمی‌تواند خللی در پشتوانه ملی برای دفاع از دولتمردان برای حمایت از حقوق اساسی ملت به‌وجود آورد که نه تنها قدرت مانور متولیان دیپلماسی هسته‌ای را افزایش دهد؛ بلکه به ایجاد دودستگی در جبهه متحدان آمریکا برای تداوم گزینه تحریم منجر خواهد شد.

۲. به چالش کشاندن بنیان‌های دکترین براندازی نرم

یکی از مهم‌ترین ابزارهای دیپلماسی امنیتی آمریکا برای تغییر رفتار دیپلماسی فعال دولت دهم، کاربست آموزه‌های دکترین براندازی نرم با هدف وادارسازی کارگزاران نظام به امتیازدهی و اتخاذ رویکرد وادادگی است.

بنیان‌های دکترین براندازی نرم بر چهار محور «راهبرد مهار»^۱، «نبرد رسانه‌ای»^۲، «سازمان‌دهی نافرمانی مدنی»^۳ و ایجاد و گسترش «تنش‌های قومی - فرقه‌ای»^۴ متمرکز شده^۵ در حالی‌که تحقق مشارکت حداکثری می‌تواند هر چهار آفند فوق‌الذکر را به چالش کشاند.

به‌عنوان مثال برخی مصادیق نبرد رسانه‌ای آمریکا برای منزوی‌سازی و مشروعیت‌زدایی

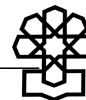
1. Containment Strategy

2. Media Warfare

3. Civil Disorder Organizing

4. Ethnic & Sectarian Tension

5. Mark Palmer, "Transition 2005: U.S. Policy Toward Iran", U.S.A Council on Foreign Relations, 12 January 2005

ساختارهای حکومتی جمهوری اسلامی ایران عبارت‌اند از:

- بهره‌گیری از بار منفی واژه‌ها و کلمات در جهت تخریب اقتدار نظام در افکار عمومی منطقه (مانند نسبت دادن بنیادگرایی به الگوی حکومتی جمهوری اسلامی ایران و یا کاربرد مکرر کلمه ناکارآمدی ساختارها و یا کارگزاران نظام در موضع‌گیری‌ها و یا بیانیه‌ها)،^۱
- انعکاس تصاویر مجازی از دورنمای اهداف و ماهیت انقلاب اسلامی،^۲
- بهره‌گیری ابزاری از سازمان‌های بین‌المللی مانند «دادگاه حقوق بشر اروپا»،^۳ «عفو بین‌الملل»،^۴ «پارلمان اروپا»^۵ و «دیده‌بان حقوق بشر»^۶ برای القای تقسیم جامعه به خودی و غیر خودی، مخدوش نشان دادن روند بررسی صلاحیت کاندیداها و یا تداعی شائبه مداخله حاکمیت در آرای دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری با هدف کم‌رنگ‌سازی مشارکت فعال اقوام سنی و ایجاد گسست‌های هویتی،^۷

- افزایش سطح انتظارات مردم با هدف دلسرد نمودن جامعه به شرایط موجود.

تحقق مشارکت حداکثری مبین پایمردی دولتمردان به ارزش‌های دمکراتیک، احترام به کرامات انسانی و صیانت از حقوق اساسی ملت است که می‌تواند نقش تأثیرگذاری را بر خنثی‌سازی جنگ تبلیغاتی غرب مبنی بر نقض حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران ایفا نماید. اهمیت این کار ویژه به ویژه در زمانی که دمکرات‌های کاخ سفید و کنگره آمریکا استفاده از گفتمان‌های نرم‌افزارگرایانه را برای تضعیف نظام برگزیده‌اند، پررنگ‌تر می‌شود.

۳. تقویت قدرت نرم ایران در ساختار سیاسی خاورمیانه

مشارکت حداکثری به معنای پذیرش جامعه نسبت به فراهم بودن زیرساخت‌های مناسب برای تأثیرگذاری صلح‌آمیز و غیرمستقیم در فرایندهای تصمیم‌گیری است که می‌تواند ظرفیت بحران‌زدایی و اقتناع‌سازی نظام را توسعه داده و سیاست‌های راهبردی دولت آینده را از یک پشتوانه ملی برخوردار نماید.

از طرفی مشارکت حداکثری به معنای تنوع افکار کاندیداها در انتخابات ریاست جمهوری است که می‌تواند بخشی از آینده‌های جنگ تبلیغاتی مخالفان نظام مبنی بر تقسیم جامعه به خودی و غیر خودی را کم‌رنگ کند.

1. The Legitimacy of Iran's Theocracy: Irans Elections in Perspective, Middle East Institute, <http://www.mideasti.org>, 16 March 2004

2. The Iranian Revolution: A process of Theocratic Legitimacy, <http://www.alacademic.com>

3. European Court of Human Rights

4. Amnesty International

5. European Parliament

6. Human Rights Watch

7. U.S. Policy Options for Iran & Iranian Political Opposition, <http://www.iranwatch.org>, 13 September 2005

۴. تقویت ضرایب امنیتی استان‌های مرزی

حضور پررنگ قدرت‌های فرامنطقه‌ای ناتو و ایالات متحده در اولین حلقه امنیتی جمهوری اسلامی ایران، تمرکز بخشی از تهاجم نرم به سمت بحران‌سازی (بحران‌های کارامدی، هویت و مشروعیت)^۱، تکثر قومی - فرقه‌ای در مختصات جامعه‌شناختی اکثر استان‌های مرزی و تلاش برخی معارضان نظام برای ناامن‌سازی شهرهای مرزی از مهم‌ترین پتانسیل‌های تهدیدزای جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شوند و حضور حداکثری مردم بومی این استان‌ها در انتخابات ریاست جمهوری می‌تواند نوعی بازدارندگی استراتژیک روانی در مقابل لفاظی‌های آمریکا مبنی بر عملیاتی کردن تهدیدات سخت‌افزاری و یا نقش بازدارنده‌ای را در مقابل اقدام‌های تروریستی گروه‌های معارض به‌ویژه در استان‌های شرقی ایفا نموده و بالتبع ضریب وقوع بحران‌های یکپارچگی و هویت را کاهش دهد.

۵. تقویت مشروعیت و مقبولیت نظام سیاسی

یکی از فرصت‌های مشارکت حداکثری در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری این است که نشان می‌دهد مردم اعتقاد دارند می‌توانند مطالبات خود را در ساختار سیاسی موجود دنبال نمایند که پشتوانه محکمی برای دولت دهم در پیگیری سیاست‌های راهبردی، هزینه‌ساز و یا عملیاتی کردن شعارهای انتخاباتی است.^۲

۶. کاهش تعارضات خشونت‌آمیز

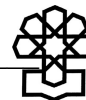
از جنبه‌های مثبت مشارکت‌افزایی در انتخابات، فرصت‌سازی برای بیان عقاید متفاوت است و از لحاظ امنیتی می‌تواند از انباشت مطالبات سیاسی نهفته که ممکن است در اثر یک واقعه یا حادثه به صورت دفعی و خشونت‌آمیز بروز کند، جلوگیری نماید. به عبارتی محرومیت بخشی از جامعه از بیان عقاید خود می‌تواند به واکنش خشونت‌بار رفتارهای سیاسی منجر شود، لذا در مناطق دارای شکاف‌های ناشی از وجود اقلیت‌ها، هرگونه برنامه‌ریزی برای مشارکت‌افزایی می‌تواند تهدیدهای امنیتی ناشی از گسست‌های هویتی را کم‌رنگ کند.

۷. ایجاد بازدارندگی نرم از طریق ظرفیت‌سازی امنیتی

در شرایطی که بهره‌گیری از ابزارهای جنگ اقتصادی و یا کاربست آینده‌های تهاجم نرم به یکی از

1. Warren A. Peterson & Nobel P. Gist, Tension – building & public Opinion, <http://www.jstor.org>

۲. حقانیت دارای سه بعد مشروعیت، مقبولیت و کارآمدی است. به پذیرش قلبی حکومت، حاکمان و نظام سیاسی از طرف حکومت‌شوندگان، مشروعیت سیاسی می‌گویند. ماکس وبر از نظریه‌پردازان برجسته در حوزه جامعه‌شناسی سیاسی است و مباحث مرتبط با مشروعیت به وی نسبت داده می‌شود.

اولویت‌های راهبردی مخالفان نظام تبدیل شده؛ مشارکت حداکثری از اهداف حیاتی مدیران استراتژیک نظام برای «ظرفیت‌سازی امنیتی»^۱ و ایجاد بازدارندگی نرم محسوب می‌شود؛ به‌طوری که ارتقای سطح، نوع و میزان مشارکت تأثیر مثبتی را بر روند توسعه زیربناهای امنیتی کشور برای خنثی‌سازی سناریوهای تهدیدزا خواهد داشت؛ به‌طوری که به اذعان مقام‌های کاخ سفید و کنگره، یکی از مؤلفه‌های دولت آمریکا برای تعیین سرعت، شیب، جهت‌گیری و نوع تعامل با جمهوری اسلامی ایران، روندکاوای دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری است و بالتبع فراهم نمودن زیرساخت‌های تقنینی، نظارتی و اجرایی لازم برای مشارکت‌افزایی پایدار و گسترده (به‌ویژه مشارکت‌افزایی در استان‌های مرزی) می‌تواند شدت سیاست‌های خصمانه آمریکا را تعدیل نموده و مخالفان به کانون یقین برسند که دولت دهم برآمده از مشارکت حداکثری رأی‌دهندگان واجد شرایط است و تضعیف آن به‌دلیل برخورداری از پشتوانه ملی به آسانی امکانپذیر نخواهد بود.

از طرفی توجه کارگزاران نظام به شاخص‌های مشروعیت‌افزایی می‌تواند قدرت مانور دیپلماتیک متولیان امر در رایزنی‌های استراتژیک را نیز افزایش دهد، زیرا هر چند بازدارندگی نظامی به‌عنوان یکی از اصول دکترین‌های دفاعی است؛ ولی در صورتی که با ابعاد بازدارندگی نرم (مانند مشارکت حداکثری در انتخابات، مشروعیت‌زایی برای سیاست‌های کلان، تقویت شیوه‌های اقناع‌سازی در شرایط بحران، اعتماد سطوح جامعه به ساختارهای حاکمیتی و ...) همراه نباشد از مطلوبیت لازم برای صیانت از ارزش‌های حیاتی (منافع ملی و مصالح عالی نظام) برخوردار نخواهد بود.

گفتار دوم - سازوکارهای تقویت مشارکت مردمی در فرایند انتخابات

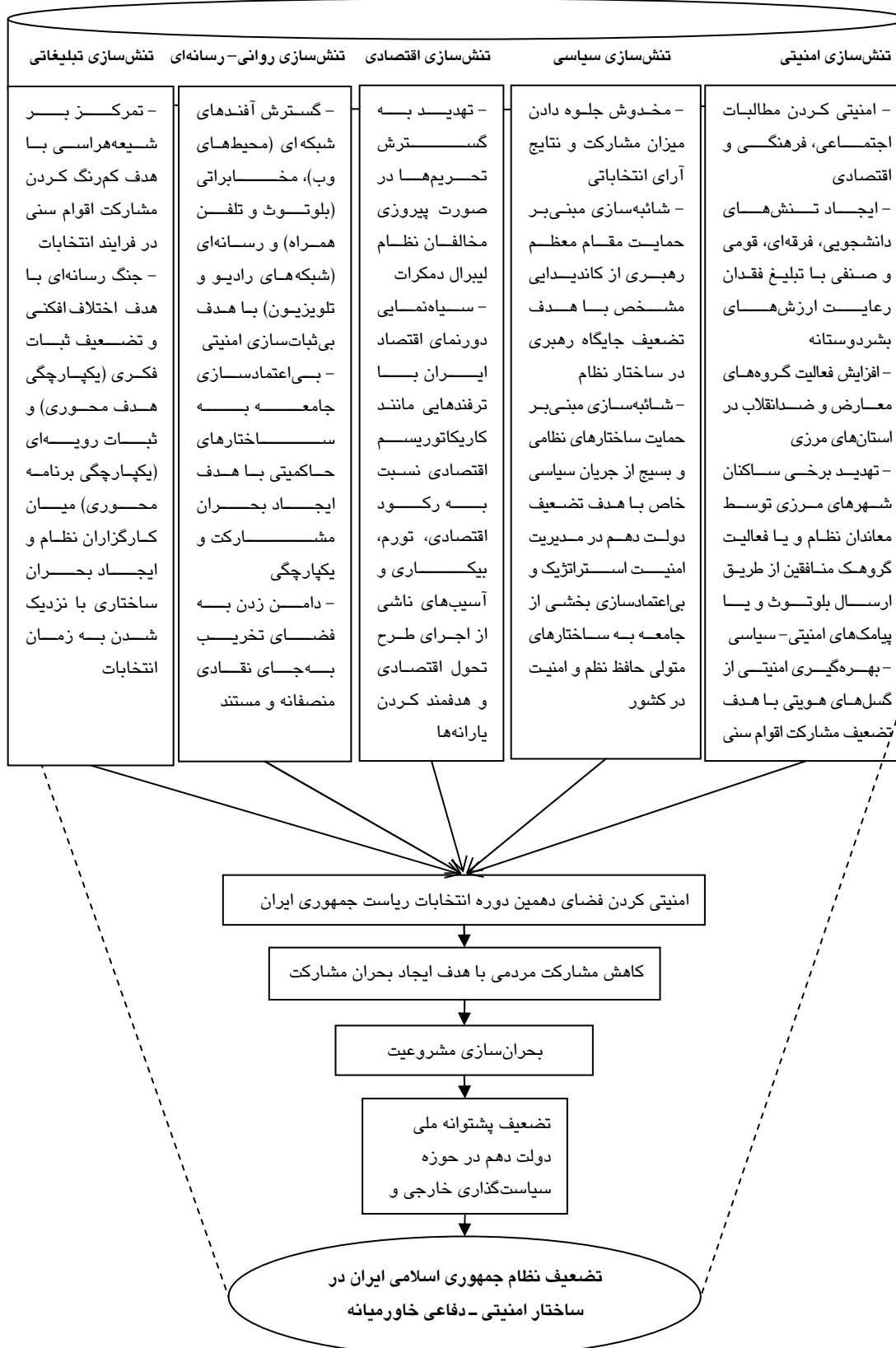
مهم‌ترین تدابیر و اقدام‌های بازدارنده‌ای که می‌توانند بستر مشارکت حداکثری در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را به‌وجود آورند عبارت‌اند از:

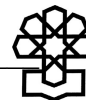
۱. آسیب‌شناسی موزاییکی تنش‌های چندبعدی مخالفان نظام

یکی از رویکردهای مخالفان نظام برای حضور حداکثری مردم در انتخابات، ایجاد تنش‌های چندبعدی با نزدیک شدن به زمان انتخابات است که می‌توان آن را به‌صورت نمودار زیر نشان داد:

نمودار ۱. راهبرد مخالفان نظام برای تضعیف مشارکت حداکثری در
دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

۲. بهره‌گیری از ظرفیت حوزه‌های علمیه برای مشارکت‌افزایی در روند توسعه سیاسی با توجه به نفوذ مراجع در سطوح مختلف جامعه و نقش آموزه‌های مذهبی در جهت‌دهی انگاره‌های ذهنی مردم ایران، بهره‌گیری مناسب از ظرفیت حوزه‌های علمیه می‌تواند نوعی تکلیف محوری را برای حضور اقشار مذهبی جامعه فراهم نماید که در راستای رویکرد ظرفیت‌سازی روانی قابل تعریف است.

۳. همپوشانی شعارهای انتخاباتی با واقعیت‌های سیاسی و قوانین بالادستی

شعارها و محورهای تبلیغاتی کاندیداها بایستی با واقعیت‌های جامعه و قوانین بالادستی (سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و سند چشم‌انداز) همپوشانی داشته و هم‌راستا باشد و یا اینکه کاندیداها ریاست جمهوری وعده‌هایی را ندهند که با وظایف مصرح در قانون اساسی همخوانی نداشته باشد. زیرا وعده‌های انتخاباتی غیرقابل اجرا به دلیل افزایش حبابی سطح انتظارات جامعه و تحقق نیافتن آنها پس از مدتی منجر به بی‌اعتمادی و مشروعیت‌زدایی نظام تصمیم‌گیری دولت دهم می‌شود. به عبارتی کاندیداها شایسته است علاوه بر ملاحظات تاکتیکی برای پیروزی در انتخابات، مصالح عالی نظام را نیز در تبلیغات خود مورد توجه قرار داده و منافع حزبی را در قالب امنیت ملی تعریف نمایند و یا در حوزه دغدغه‌های سیاست خارجی و یا دیپلماسی هسته‌ای نیز بایستی فرمول‌هایی را ارائه دهند که مبتنی بر رویکرد عقلانیت‌محور، محاسبه هزینه-فایده و توافق تمام ساختارهای مرتبط باشد. به عنوان مثال وعده‌هایی مانند برقراری روابط با ایالات متحده، مشارکت غیرمستقیم در فرایند صلح خاورمیانه (با توجه به دیدگاه امام خمینی (ره) و همچنین سیاست اصولی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر عدم مشروعیت رژیم صهیونیستی) و یا پایان بخشیدن به تحریم‌ها از طریق توقف غنی‌سازی (با توجه به تأکید رهبر معظم انقلاب در ابلاغ سیاست‌های کلی مبنی بر حمایت از فناوری‌های نوین و یا ضرورت آسیب‌شناسی مجلس شورای اسلامی پیرامون تصویب معاهدات خلع سلاح از قبیل پروتکل الحاقی و معاهده منع جامع آزمایش‌های هسته‌ای براساس اصول ۷۷ و ۱۲۵ قانون اساسی) وعده‌هایی است که قابلیت اجرا ندارند و تنها می‌تواند تداعی‌کننده اختلاف فکری - رویه‌ای ساختارها و کارگزاران نظام در حوزه‌های راهبردی باشد که با امنیت ملی مغایرت دارد.

۴. اجتناب کاندیداها و احزاب همسو برای هزینه انتخاباتی از جایگاه رهبری

جایگاه مقام معظم رهبری در نظام جمهوری اسلامی ایران به عنوان جایگاهی فراجناحی است، به طوری که موضع‌گیری‌های قاطع ایشان در مقاطع زمانی مختلف نقش مهمی را در پیشگیری و یا

مهار بحران‌های فراروی نظام ایفا کرده است و هزینه نامزدها از جایگاه ایشان برای توجیه برنامه‌های انتخاباتی و یا افزایش آرای جناح خود با مصالح عالی‌ه نظام همخوانی ندارد.

۵. اجتناب احزاب و کاندیداها برای بهره‌گیری ابزاری از موضوع‌های ملی و خطوط قرمز نظام یکی از آینده‌هایی که می‌تواند فضای رقابت سالم دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را مخدوش نماید، بهره‌گیری ابزاری نامزدها، احزاب و تشکل‌های سیاسی از حوزه‌های حساس ملی مانند موضوع هسته‌ای برای تخریب جناح رقیب به‌ویژه در شرایطی است که نظام بیش از هر زمانی به لزوم انعکاس ثبات فکری - رویه‌ای پیرامون خطوط قرمز نظام نیازمند می‌باشد؛ به عبارتی کاندیداها و تشکل‌های سیاسی همسو، بایسته است الزام‌های امنیت ملی را در رقابت‌های انتخاباتی مورد توجه قرار دهند.

۶. هوشیاری متولیان دیپلماسی عمومی برای مهار آینده‌های مخرب انتخاباتی

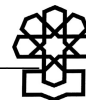
رسانه‌های بیگانه با شبهه‌افکنی پیرامون سلامت دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری از قبیل اتهام‌زنی مبنی بر مداخله نامحسوس حاکمیت و یا ساختارهای نظامی در آرای انتخاباتی،^۱ حمایت صریح رهبر معظم انقلاب از کاندیدایی مشخص و یا از پیش مشخص بودن کاندیدای پیروز، برنامه‌ریزی می‌کنند بستر حضور حداقلی را فراهم کنند که می‌طلبند متولیان دیپلماسی رسانه‌ای، نقشه راه منسجمی را برای خنثی‌سازی این گروه از آینده‌های جنگ تبلیغاتی داشته باشند.

در شرایطی که کاربست آینده‌های جنگ تبلیغاتی به‌ویژه با نزدیک شدن به زمان انتخابات، به یکی از ابزارهای تهاجم نرم تبدیل شده؛ متولیان دیپلماسی عمومی - رسانه‌ای نقش مهمی را در پیشگیری، خنثی‌سازی و مهار آسیب‌های احتمالی ایفا می‌کنند و شایسته است ساختارهای نظام اطلاع‌رسانی کشور مانند صدا و سیما، مطبوعات و خبرگزاری‌ها نقش دفاع بازدارنده را در برابر آینده‌های رسانه‌ای ایفا کنند. به‌عنوان مثال وزارت ارتباطات با ظرفیت‌سازی در محیط سایبر (ارسال پیامک‌های تلفن همراه) و یا شهرداری کلان‌شهرها با بهره‌گیری بهینه و مناسب از فضای شهری و یا تبلیغات بر روی وسایط نقلیه عمومی و مترو نقش مهمی را در ظرفیت‌سازی رسانه‌ای برعهده دارند.

۷. تمرکز سفارتخانه‌ها و سرکنسولگری‌ها برای مشارکت‌افزایی ایرانیان خارج از کشور

شبکه‌های برون‌مرزی صدا و سیما و رایزن‌های فرهنگی سفارتخانه‌های جمهوری اسلامی ایران می‌توانند نقش محوری را در مشارکت‌افزایی ایرانیان خارج از کشور و بالتبع اقتدارافزایی

1. Geoffery Kemp, Iran: Elections & Legitimacy, <http://www.inthenationalinterest.com>

برون‌سیستمی نظام ایفا کنند که تحقق آن مستلزم هم‌اندیشی و هم‌افزایی ظرفیت ساختارها و متولیان دیپلماسی فرهنگی برای جلوگیری از حضور حداقلی جامعه ایرانیان خارج از کشور در انتخابات است.

۸. آسیب‌شناسی آینده‌های تبلیغاتی مشارکت حداکثری

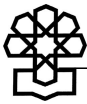
آینده‌های تبلیغاتی تحقق مشارکت حداکثری را می‌توان به دو قسمت زیر تفکیک کرد:

۸-۱. عملیات روانی درون‌ساختاری که توسط برخی کاندیداها و جناح‌های سیاسی همسو، با هدف ریزش آرای انتخاباتی جناح رقیب سازمان‌دهی می‌شود که هدف غایی آن براندازی یا تضعیف نظام نیست؛ بلکه پیروزی در انتخابات است؛ ولی در صورت رعایت نکردن منشور اخلاقی، شکل‌گیری فضای تخریب و قانون‌گریزی می‌تواند چالش‌هایی را برای بهینه‌سازی تصمیم‌های راهبردی دولت دهم که به ثبات فکری - رویه‌ای تمام کارگزاران نظام نیاز است به‌وجود آورد.

یکی از آینده‌های شبکه‌ای که می‌تواند امنیت سلامت انتخابات را مخدوش نماید، بهره‌گیری طرفداران برخی کاندیداها و یا احزاب از پیامک‌های سیاسی تلفن همراه برای تخریب، شبهه‌سازی و نقادی غیرمستند علیه یکدیگر است که با توجه به فقدان و یا مقدور نبودن نظارت بر فضای سایبر، سرعت بالای گسترش پیامک‌های مخرب در سطح کشور، انعکاس تصاویر غیرواقعی، کاریکاتورسیسم سیاسی (بزرگنمایی کاستی‌ها و کوچک‌نمایی دستاوردهای دولت نهم) و نقض اصول اخلاقی می‌تواند رقابت انتخاباتی را به سمت تخریب، بدبینی جامعه به کارگزاران و بالتبع کاهش مشارکت عمومی متمایل نماید و در شرایطی که نظام بیش از هر زمانی نیازمند همبستگی ملی است این‌گونه حرکت‌های تبلیغاتی می‌تواند چالش‌هایی را برای امنیت ملی فراهم کند.

۸-۲. با نزدیک شدن به دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری بر عمق و سطح آینده‌های تهاجم نرم نیز افزوده می‌شود تا با تقویت مؤلفه‌های واگرایانه میان مردم و ساختارهای نظام، تضعیف خودباوری، ایجاد سرخوردگی و بی‌اعتمادسازی جامعه به دولتمردان، مقدمه حضور حداقلی در انتخابات دهم ریاست جمهوری را فراهم کنند که با توجه به درهم تنیدگی میزان مشارکت با امنیت ملی شایسته است متولیان امر با حفظ وحدت فکری - رویه‌ای نسبت به تحقق «مشارکت انتخاباتی فعال» از رویکرد بازدارندگی استراتژیک برخوردار نموده و بستر رقابت پویا و سالم را فراهم کنند.

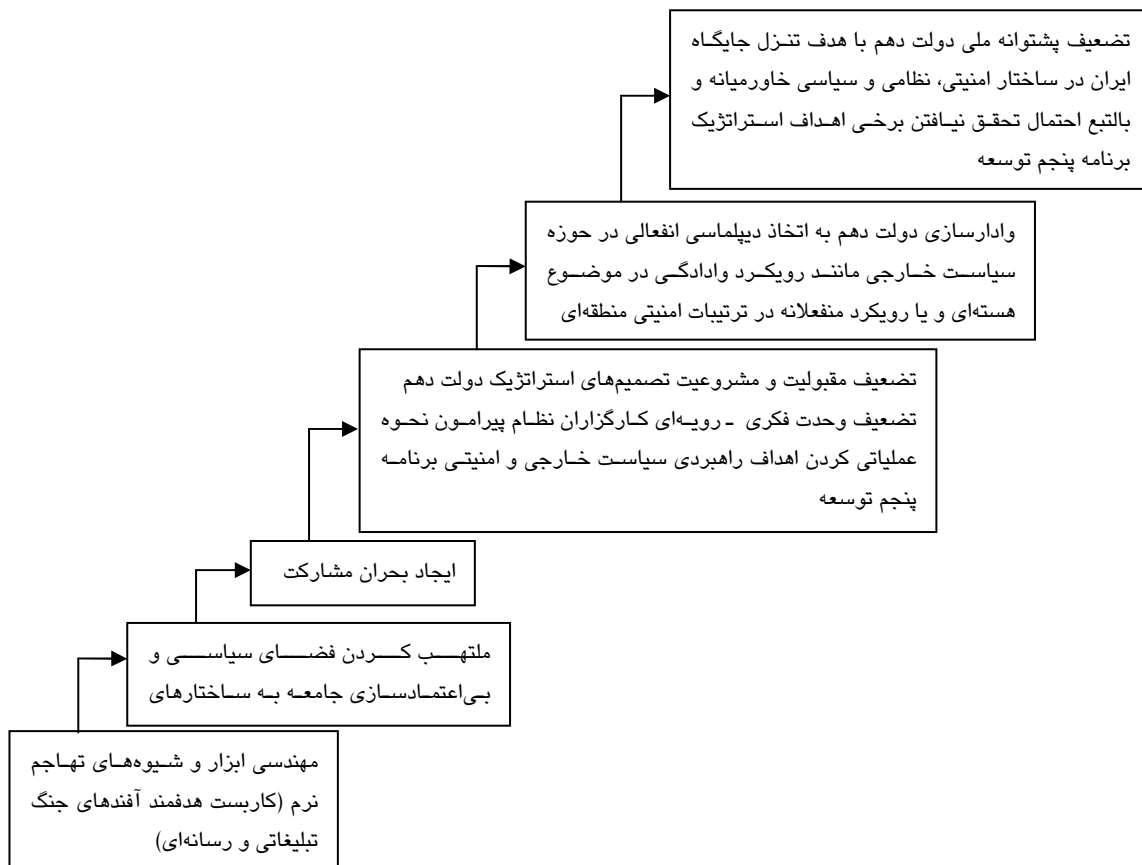
از طرفی نوع و میزان مشارکت تا حدودی بر شکل‌گیری قالب‌های فکری - رویه‌ای سیاست خارجی و امنیتی دولت دهم برای مقابله با چالش‌های احتمالی تعیین‌کننده است به‌ویژه اینکه با توجه به مختصات کنونی ساختار امنیتی خاورمیانه، تهدیدهای بالقوه‌ای برای تحقق سیاست‌های امنیتی

برنامه پنجم توسعه وجود دارد که ارتقای یکپارچگی ملی از طریق مشارکت‌افزایی نقش مهمی را در مهار تهدیدها ایفا می‌کند.

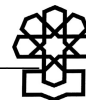
تهاجم روانی برون‌مرزی که با حمایت مستقیم یا غیرمستقیم نهادهای اطلاعاتی و رسانه‌ای مخالفان نظام با هدف حداقل‌سازی حضور مردم در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری پیگیری می‌شود را می‌توان طبق نمودار پلکانی زیر نشان داد:

نمودار ۲. روندکاوای جنگ تبلیغاتی مخالفان نظام در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری

۹. رعایت الگوی مصرف در تبلیغات انتخاباتی

یکی از مؤلفه‌هایی که می‌تواند بازخورد منفی در جامعه داشته باشد اسراف‌گرایی بیش از اندازه در تبلیغات انتخاباتی است که اگر این شائبه در میان مردم ایجاد شود که بخشی از هزینه تبلیغاتی کاندیداها از بودجه‌های دولتی هزینه می‌شود آثار منفی بر روند مشارکت‌افزایی خواهد داشت. اهمیت تکلیف محوری کاندیداها و احزاب همسو به این مقوله در حدی است که رهبر معظم انقلاب تمام ساختارها، کارگزاران و مردم را به رعایت اصلاح الگوی مصرف در تمام حوزه‌ها تأکید فرموده‌اند.

۱۰. فقدان بهره‌گیری ابزاری از بسیج

نگاه غالب جامعه به بسیج به‌عنوان نهادی ملی و فراگیر است که در مواقع وقوع بحران‌های امنیتی و یا تهاجم‌های نظامی در کنار سایر ساختارهای نظامی، انتظامی و اطلاعاتی، ضریب بازدارندگی استراتژیک نظام را ارتقا می‌دهد، در حالی که انحصار تبلیغاتی - جناحی از بسیج می‌تواند این نهاد مردمی را از تفکری فراجناحی به جریانی وابسته به تشکلی خاص تنزل دهد و در شرایطی که حفظ وحدت و همبستگی ملی به‌عنوان یکی از ضرایب امنیتی از اهمیت بالایی برخوردار است، بخشی‌نگری انتخاباتی به بسیج با منافع ملی و مصالح عالی نظام همپوشانی نخواهد داشت.

۱۱. بسترسازی برای مشارکت‌افزایی فعال انتخاباتی

گاهی مشارکت حداکثری به‌صورت منفعلانه است و رأی‌دهندگان به‌دلیل نگرانی از پیامدهای منفی و آسیب‌های ناشی از پیروزی کاندیدایی مشخص در انتخابات شرکت می‌کنند که این نوع مشارکت از شاخص‌های نوسازی توسعه سیاسی و ارتقادهنده ضرایب امنیت نرم کشور محسوب نمی‌شود. به همین دلیل در مطالعات سیاسی به حضور منفعلانه در انتخابات، «مشارکت حبابی»^۱ نیز می‌گویند که خنثی‌سازی آن مستلزم وجود تنوع افکار و برنامه کاندیداهای انتخاباتی در چارچوب قانون اساسی است که می‌تواند حضور انفعالی را به مشارکت فعال هوشمندانه تبدیل کرده و بالتبع ضریب احتمال وقوع بحران نفوذ در ساختار امنیتی کشور را کم‌رنگ نماید.

۱۲. سازمان‌دهی نقشه راه مناسب برای حداکثر بهره‌گیری از ظرفیت جمعیت خاموش

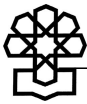
آرایش سیاسی جامعه در زمان انتخابات به چهار گروه زیر قابل تفکیک است:

۱-۱۲. جمعیت فعال (مشارکت بالفعل)

بخشی از جامعه که حضور در انتخابات را در راستای وظایف شرعی و تکلیف محوری قلمداد کرده و بدون تأثیرپذیری از آینده‌های جنگ تبلیغاتی در انتخابات حضور می‌یابند.

۲-۱۲. جمعیت خاموش (مشارکت بالقوه)

این طیف از جامعه پس از بررسی آرایش کاندیدها، شعارهای انتخاباتی، میزان امیدواری به رفع دغدغه‌هایشان در صورت پیروزی کاندیدایی خاص، تحلیل شرایط موجود و ارزیابی شرایط آینده در انتخابات حضور می‌یابند و اکثراً کسانی هستند که در ساعات پایانی وقت رأی‌گیری در فرایند انتخابات مشارکت می‌کنند.

این گروه در حد وسط گروه‌های بی‌تفاوت و رأی‌دهندگان فعال قرار گرفته‌اند؛ به همین دلیل به جمعیت خنثی نیز معروف‌اند.

۱۲-۳. جمعیت بی‌تفاوت

این گروه از واجدین شرایط با نظام جمهوری اسلامی ایران تعارض ندارند با این وجود در روند توسعه سیاسی نیز مشارکت نمی‌کنند.

۱۲-۴. جمعیت مخالف (معارض)

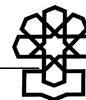
درصد کمی از واجدان شرایط رأی دادن با اصل نظام مشکل ساختاری و ماهوی دارند و انتخابات را تحریم می‌کنند. این گروه معتقدند با قانون اساسی کنونی هیچ‌گونه اصلاح یا تغییری در وضع موجود ایجاد نمی‌شود و راهبرد خود را در راستای مشارکت‌زدایی متمرکز می‌کنند.

بررسی مختصات آرایش سیاسی جامعه از رویکرد امنیت ملی بیانگر این است که جمعیت خاموش (خنثی) نقش محوری را در شکل‌گیری مشارکت حداکثری و یا حضور حداقلی ایفا می‌کنند و در صورت اتخاذ سیاستی اصولی و منسجم می‌توان مقدمه حضور فعال آنان در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را فراهم کرد.

مشارکت حداکثری محصول فرایندی است که در آن جمهوری اسلامی ایران با جهت‌دهی مناسب افکار عمومی و تبیین نقشه راهی منسجم مقدمه مشارکت‌افزایی جمعیت خاموش و جمعیت بی‌تفاوت را فراهم کند؛ به عبارتی حوزه تعارض عملیاتی کارگزاران جمهوری اسلامی ایران و مخالفان نظام بر جمعیت خاموش متمرکز است و هر بازیگری که بتواند از شیوه، ابزار و روش‌های اقناع‌سازی مطلوب‌تر و تأثیرگذارتری استفاده نماید بالتبع منفعت بالاتری را به‌دست می‌آورد؛ در نتیجه شایسته است کاندیداها و احزاب همسو مؤلفه‌هایی که قابلیت جذب آرای جمعیت خاموش را دارد، شناسایی و طبقه‌بندی نموده و برای هر کدام از راهبرد عملیاتی متناسب استفاده نمایند.

به‌عنوان مثال وعده تبلیغاتی کاندیداها پیرامون تعامل سازنده و پویا با مجلس شورای اسلامی برای قانونمند کردن طرح امنیت اجتماعی، جرائم رایانه‌ای (فیلترینگ، وبلاگ‌نویسی و ...)، نوع و دامنه جرائم سیاسی و همچنین مفاهیمی که با کرامت انسانی و صیانت از حقوق اساسی افراد حقیقی و حقوقی مبتنی‌اند از ظرفیت بالایی برای مشارکت‌افزایی جمعیت خاموش برخوردارند.

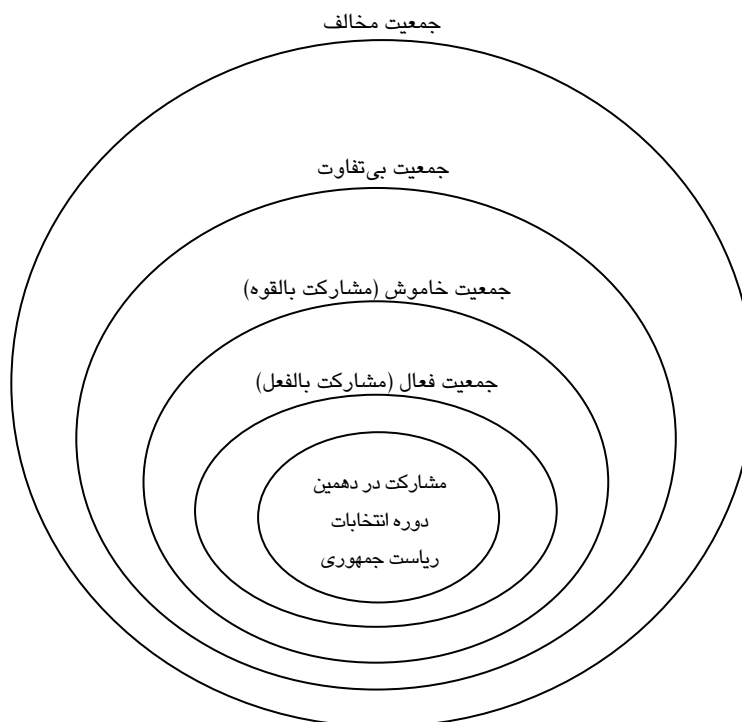
نکته قابل تأمل این است که هر طیفی از جمعیت خاموش نسبت به موضوع مشخصی حساسیت نشان می‌دهد. به عبارتی مشوق‌های مشارکت‌افزایی میان دهک‌های پایین جامعه (کارگران) با دانشجویان متفاوت است و منافع ملی و مصالح عالیه نظام ایجاب می‌کند از تمام سازوکار برای ظرفیت‌سازی استراتژیک استفاده شود.

در برخی مواقع بخشی از جمعیت خاموش به دلیل هراس از برنامه‌های اعلانی کاندیدای مشخص و جلوگیری از پیروزی وی در انتخابات حضور می‌یابند که این سناریو که براساس گفتمان سلبی و مشارکت منفعلانه است از شاخص‌های توسعه سیاسی محسوب نمی‌شود؛ به عبارتی متولیان برگزاری انتخابات شایسته است گفتمان‌های ایجابی را برای مشارکت‌افزایی جمعیت خاموش مورد توجه قرار دهند.

آرایش واجدان شرایط رأی‌دهندگان در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را می‌توان طبق نمودار حلقوی زیر نشان داد.

نمودار ۳. آرایش سیاسی واجدان شرایط رأی‌دهندگان در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری

طبیعی است هر میزان از محیط به کانون حرکت نماییم، ضریب مشارکت نیز افزایش می‌یابد. به همین دلیل شایسته است متولیان امر برای مشارکت‌افزایی هر حلقه، از سیاست‌های متناسب با آن استفاده نمایند که در مطالعات امنیتی به «سیاست‌گذاری انتخاباتی موزاییکی» معروف است.

نتیجه‌گیری

مشارکت‌زدایی در فرایند دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری یکی از اهداف تهاجم نرم برای تداعی وجود انسداد سیاسی در جمهوری اسلامی است تا بتوانند پتانسیل وقوع بحران‌های سیاسی - امنیتی را فراهم کند.

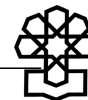
کم‌توجهی به ترندهای مخالفان نظام برای مشارکت‌زدایی در فرایند انتخابات، می‌تواند به تضعیف مقبولیت ساختارهای حاکمیتی و ظهور بحران مشروعیت منجر شود، به‌ویژه اینکه بحران مشروعیت ارتباط تنگاتنگی با سایر بحران‌ها از جمله بحران‌های هویت، نفوذ، مشارکت و توزیع دارد؛ لذا کاربست تمهیدات پیش‌دستانه برای جلوگیری از وقوع بحران مشروعیت می‌تواند پتانسیل وقوع سایر بحران را نیز تضعیف نماید.

حاکم شدن فضای تخریب در رقابت‌های انتخاباتی به‌دلیل بدبین‌سازی جامعه به بخشی از حاکمیت می‌تواند زمینه وقوع «بحران مشروعیت زیرسیستمی» را به‌وجود آورد و در شرایطی که نظام به ثبات فکری - رویه‌ای کارگزاران نظام به‌ویژه در موضوع‌های حساس نیاز دارد این تخریب‌ها می‌تواند چالش‌هایی را برای فرایند تصمیم‌گیری‌های استراتژیک ایجاد نماید.

ظرفیت‌سازی انتخاباتی یکی از روش‌های اقتدارافزایی در سیاست‌های کلان راهبردی است. با توجه به حضور قدرت‌های فرامنطقه‌ای در حلقه‌های پیرامونی جمهوری اسلامی ایران، تمرکز سنتی دمکرات‌ها بر مقوله تهدیدات نرم، تلاش قدرت‌های برون‌سیستمی برای ایجاد و تقویت بحران مشروعیت، بسترسازی برای ایجاد شکاف میان جامعه و حاکمیت و تضعیف پشتوانه ملی سیاست‌های راهبردی نظام از دلایلی هستند که ضرورت نگاه راهبردی متولیان امر برای حضور حداکثری مردم در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را پررنگ‌تر می‌کند.

فرایند مشارکت در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری را می‌توان طبق نمودار زیر نشان

داد:

نمودار ۴. روندکاوی مشارکت در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری از رویکرد امنیت ملی

منابع و مأخذ

1. R. Macclosky "Political Participation" International Encyclopedia of Social Science, vol 11" (Newyork Mac Millan) 1998, p243
2. Mark Palmer, "Transition 2005: U.S. Policy Toward Iran", U.S.A Council on Foreign Relations, 12 January 2005
3. The Legitimacy of Iran's Theocracy: Irans Elections in Perspective, Middle East Institute, <http://www.mideasti.org>, 16 March 2004
4. The Iranian Revolution: A process of Theocratic Legitimacy, <http://www.alacademic.com>
5. U.S. Policy Options for Iran & Iranian Political Opposition, <http://www.iranwatch.org>, 13 September 2005
6. Warren A. Peterson & Nobel P. Gist, Tension – building & public Opinion, <http://www.jstor.org>
7. Geoffery Kemp, Iran: Elections & Legitimacy, <http://ww.inthenationalinterest.com>
8. A Primer on Iran's Presidential Election System, <http://aceproject.org>
9. Michael Allen, Iran: election complicates engagement efforts, <http://www.demdigest.net>, March 2, 2009
10. U.S. Department of State The Iranian Regime: Human Rights & Civil Liberties Under Siege, 18 April 2007
11. Human Rights Violations Persist in Iran 30 Year after Islamic Revolution, Amnesty International USA, <http://www.amnestyusa.org>, 9 Feb 2009
12. Cyber attack launched on Shiite Website, <http://www.afp.com>, Sep 9, 2008.

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۹۶۵۰

عنوان گزارش: مشارکت در دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری و بایسته‌های امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران

نام دفتر: مطالعات سیاسی

تهیه و تدوین: تقی طالبی

ناظران علمی: محمدحسین دیده‌گاه، مصطفی دلاورپور اقدم

همکار: سمانه احمدخان بیگی

منتقاضی: قائم مقام مرکز پژوهش‌ها

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آنها:

۱. بحران مشروعیت (Legitimacy Crisis)

۲. روندکاوی دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری

(Process – analyzing of 10th Presidential Election)

۳. توسعه سیاسی (Political Development)

۴. حضور حداکثری در انتخابات (Maximizing Presence in Election)

۵. فرصت‌های امنیتی (Security Opportunities)

تاریخ انتشار: ۱۳۸۸/۲/۲۱